Minister
Edukacji

DKO-WPP.055.6.2024.JS
Warszawa, 08 października 2024 r.

Pani
Małgorzata Kidawa - Błońska
Marszałek Senatu
Rzeczypospolitej Polskiej

Odpowiedź na oświadczenie senatorskie nr BPS/043-18-421/24

Szanowna Pani Marszałek,

składam na Pani ręce odpowiedź na oświadczenie złożone przez Pana Senatora Waldemara Witkowskiego w dniu 23 września 2024 r. w sprawie *ewaluacji programów nauczania szkół podstawowych i ponadpodstawowych, aby zagwarantować uczniom w większym wymiarze godzinowym zajęcia w zakresie działania w sytuacjach nadzwyczajnych zagrożeń.*

Szanowny Panie Senatorze,

uprzejmie informuję, że *edukacja dla bezpieczeństwa* jest przedmiotem obowiązkowym realizowanym w kl. VIII szkoły podstawowej i w kl. I szkół ponadpodstawowych. Przedmiot ten przygotowuje uczniów teoretycznie i praktycznie do właściwego zachowania się oraz odpowiednich reakcji w sytuacjach trudnych i kryzysowych, stwarzających zagrożenie dla zdrowia i życia. Przedmiot obejmuje treści kształcenia z zakresu bezpieczeństwa państwa oraz treści dotyczące organizacji działań ratowniczych, pierwszej pomocy i edukacji obronnej. Niezwykle ważne jest, aby kłaść szczególny nacisk na kształcenie umiejętności praktycznych, powtarzanych możliwie często, szczególnie przy nauce pierwszej pomocy i terenoznawstwa. Wyrabianie w ten sposób u uczniów odpowiednich nawyków ma istotne znaczenie w wykorzystywaniu przez nich zdobytych umiejętności w warunkach realnego zagrożenia, kiedy to naturalnie występujący wysoki poziom stresu wpływa na proces decyzyjny.

W ramach zajęć edukacji dla bezpieczeństwa zarówno w szkołach podstawowych, jak również w ponadpodstawowych, uczeń rozpoznaje zagrożenia i ich źródła; zna zasady postępowania w czasie zagrożenia powodzią; przedstawia typowe zagrożenia zdrowia i życia podczas powodzi lub innych klęsk żywiołowych.

Umiejętność udzielania pierwszej pomocy, z uwagi na największe prawdopodobieństwo wykorzystania jej w praktyce w życiu codziennym, należy do najważniejszych tematów w przedmiocie edukacja dla bezpieczeństwa. Za szczególnie ważne w tym zakresie należy uznać właściwe postępowanie z osobami, u których wystąpiło nagłe zatrzymanie krążenia. Podjęcie akcji ratunkowej, prowadzenie jej do czasu udzielenia pomocy przez służby medyczne może uratować życie, natomiast zaniechanie działania w nieuchronny sposób zwiększa ryzyko śmierci. Uczniów należy wdrażać do dbałości o bezpieczeństwo własne

tel. (22) 34 74 204, (22) 34 74 594
sekretariat.b.nowacka@men.gov.pl
www.men.gov.pl
al. J. Ch. Szucha 25
00-918 Warszawa

oraz innych, wskazując, w jaki sposób mogą uzyskać pomoc innych osób i służb ratunkowych.

Jednym z celów przedmiotu *edukacja dla bezpieczeństwa* jest przygotowanie uczniów do działań ratowniczych w sytuacjach nadzwyczajnych zagrożeń (wypadków masowych i katastrof). W ramach działu *Podstawy pierwszej pomocy*, uczeń m.in. zna zasady bezpiecznego postępowania w miejscu zdarzenia, w tym unikania narażania własnego zdrowia, oceniania własnych możliwości, rozpoznawania potencjalnych źródeł zagrożenia w kontakcie z poszkodowanym, wskazywania sposobu zabezpieczenia się przed zakażeniem w kontakcie z krwią i płynami ustrojowymi, stosowania uniwersalnych środków ochrony osobistej. Uczeń podaje przykłady zagrożeń m.in. w środowisku wodnym i przedstawia metody zapewnienia bezpieczeństwa własnego, osoby poszkodowanej i otoczenia w sytuacjach symulowanych podczas zajęć; potrafi rozpoznać osobę w stanie zagrożenia życia, wie kiedy wezwać pomoc i w jaki sposób przekazać informacje o zdarzeniu.

W ramach zajęć *edukacji dla bezpieczeństwa* uczniowie omawiają zagrożenia związane z wodą. Uczeń rozumie, na czym polega udzielenie pierwszej pomocy osobie podtopionej: opisuje sytuacje, w jakich dochodzi do tonięcia, wyjaśnia zagrożenia związane z wodą, wyjaśnia różnicę między podtopieniem a utonięciem, odtwarza etapy pomocy w podtopieniach; w sytuacji symulowanej podejmuje czynności pierwszej pomocy po wydobyciu poszkodowanego z wody (pozycja bezpieczna, zapobieganie zachłyśnięciu i wychłodzeniu), wyjaśnia, jak zapobiegać tonięciu i wypadkom w akwenach.

Zgodnie z Warunkami i sposobem realizacji podstawy programowej *edukacji dla bezpieczeństwa*, lekcje w szkole powinny być uzupełniane innymi formami zajęć, wśród których wymienić można:
1) wizyty w instytucjach państwa, centrum zarządzania kryzysowego, straży pożarnej, Policji, stacjach pogotowia ratunkowego, jednostkach wojskowych czy organizacjach proobronnych;
2) specjalistyczne obozy szkoleniowo-wypoczynkowe realizowane podczas ferii letnich lub krótsze, kilkudniowe kursy;
3) wycieczki;
4) zajęcia plenerowe;
5) tworzenie wystaw prac własnych, klasowych i szkolnych, promujących właściwe zachowania w razie zagrożeń;
6) zwiedzanie wystaw powiązanych z treściami przedmiotu;
7) spotkania (np. udział w zajęciach), prelekcje, wykłady z pracownikami kluczowych instytucji bezpieczeństwa - Policji, Państwowej Straży Pożarnej i Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej oraz pracownikami straży miejskiej, pogotowia, kombatantami;
8) udział w konkursach, których zakres jest zgodny bądź zbieżny z problematyką przedmiotu *edukacja dla bezpieczeństwa*.

Równocześnie uprzejmie informuję, że ważne zagadnienia np. społeczne, klimatyczne, środowiskowe, powinny być omawiane przez nauczyciela wychowawcę z uczniami na obowiązkowych *zajęciach z wychowawcą*, realizowanych we wszystkich klasach i typach szkół. Dodatkowo, od roku szkolnego 2024/2025 na *zajęciach z wychowawcą* w klasach: IV-VII szkoły podstawowej i klasach: II–IV liceum ogólnokształcącego, II–V technikum oraz II i III branżowej szkoły I stopnia[1] jest obowiązkowo realizowana m.in. nauka udzielania pierwszej pomocy. *Zajęcia z wychowawcą*, z uwagi na podejmowaną przez wychowawcę

[1] W klasie VIII szkoły ponadpodstawowej i w klasie I szkół ponadpodstawowych uczniowie uczą się pierwszej pomocy na lekcjach edukacji dla bezpieczeństwa.

tematykę, mogą być organizowane z udziałem zaproszonych ekspertów z danej dziedziny, np. specjalistów w zakresie zarządzania sytuacjami kryzysowymi.

Jednocześnie uprzejmie informuję, że od 6 maja do 20 czerwca 2024 r. była realizowana pilotażowa wersja programu edukacyjno-obronnego „Edukacja z wojskiem", który był przygotowany we współdziałaniu Ministerstwa Edukacji Narodowej i Ministerstwa Obrony Narodowej. Polegał on na przeprowadzeniu przez żołnierzy Wojska Polskiego szkoleń w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych. Program był realizowany w całej Polsce. Szkoły mogły zgłaszać swój akces przez samorządy. Zasadniczym celem programu było podniesienie świadomości dzieci i młodzieży w obszarze bezpieczeństwa i obronności oraz kształtowanie podstawowych nawyków i umiejętności z zakresu obrony i ochrony ludności oraz zachowania w sytuacjach kryzysowych. 3-lekcyjne szkolenia połączyły teorię i praktykę. Zawierały treści z obszarów: wojskowości, obronności, bezpieczeństwa, pomocy medycznej oraz obrony cywilnej. Uczniowie zapoznali się m.in. z zasadami alarmowania, sposobami szukania i wzywania pomocy, podstawami ewakuacji i schronienia oraz nawykami udzielania pomocy. Wojskowi szkoleniowcy przeprowadzali zajęcia w szkołach – w klasach, na boiskach i skwerach szkolnych. Ich nadrzędnym założeniem było przekazanie wiedzy i umiejętności w sposób ciekawy, praktyczny, dostosowany do wieku i przyjazny.

W roku szkolnym 2024/2025 odbędzie się II edycja przedsięwzięcia „Edukacja z wojskiem". Celem przedsięwzięcia jest:

1. podniesienie świadomości dzieci i młodzieży w obszarze bezpieczeństwa;
2. kształtowanie odpowiednich postaw w sytuacjach zagrożenia;
3. poznanie i stosowanie zasad reagowania w sytuacjach zagrożenia, w tym bezpośredniego zagrożenia życia i zdrowia;
4. nabycie praktycznych umiejętności zachowania w sytuacjach zagrożenia;
5. wzrost zainteresowania uczniów zagadnieniami związanymi z tematyką obronności;
6. nauka bezpiecznego poruszania się w sieci oraz krytycznej analizy informacji dostępnych w Internecie.

Przedsięwzięcie wpisuje się w podstawowe kierunki realizacji polityki oświatowej państwa w roku szkolnym 2024/2025, przyjęte na podstawie art. 60 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2024 r. poz. 737 i 854), w zakresie kierunku pn.: „Szkoła miejscem edukacji obywatelskiej, kształtowania postaw społecznych i patriotycznych, odpowiedzialności za region i ojczyznę. Edukacja dla bezpieczeństwa i proobronna."

Reasumując, szkoły podstawowe i ponadpodstawowe są już zobowiązane do kształtowania postaw i umiejętności uczniów niezbędnych do podjęcia działań adekwatnych do zaistniałej sytuacji trudnej i kryzysowej, stwarzającej zagrożenie dla zdrowia i życia. Szkoły mogą również wziąć udział w ww. przedsięwzięciu „Edukacja z wojskiem".

Jednocześnie uprzejmie informuję, że w kolejnych latach tj. od 2026 r. w szkole podstawowej, a od 2027 r. w szkołach ponadpodstawowych zaplanowana jest całościowa zmiana podstawy programowej kształcenia ogólnego oraz ramowych planów nauczania.

Z wyrazami szacunku

Z upoważnienia
Ministra Edukacji

Katarzyna Lubnauer

tel. (22) 34 74 204, (22) 34 74 594
sekretariat.b.nowacka@men.gov.pl
www.men.gov.pl

al. J. Ch. Szucha 25
00-918 Warszawa

Sekretarz Stanu
/ – podpisano cyfrowo/

tel. (22) 34 74 204, (22) 34 74 594
sekretariat.b.nowacka@men.gov.pl
www.men.gov.pl

al. J. Ch. Szucha 25
00-918 Warszawa